

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Rijnmond

*Regiorapport verscherpt toezicht kwetsbare
kinderen onvoldoende beschermd*

reactie accounthoudende wethouder

Regio Rijnmond is in 2021 voortvarend aan de slag gegaan met de aanpak van wachttijden in de specialistische jeugdhulp voor jeugdigen met én zonder een kinderschermingsmaatregel. De regio heeft onder andere flink extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor het wegwerken van de wachttijsten. Dit vooruitlopend op de uitkomst van de arbitragecommissie. De aanpak resulteert in een fors afnemende gemiddelde wachttijd in de specialistische ambulante jeugdhulp: van 29 weken in juni 2021 naar 13 weken in december 2021. Nagenoeg alle jeugdigen met een kinderschermingsmaatregel ontvangen eind 2021 passende ambulante hulp. We hebben hiermee als regio laten zien dat - als we samen de schouders eronder zetten - we daadwerkelijk resultaat voor de kinderen in de regio kunnen realiseren. Een groter knelpunt bleek om de doorbraak op deze termijn ook te realiseren voor kinderen die wachten op residentiële jeugdhulp. Daarom besloten wij aan het einde van 2021 de aanbieders te vragen tijdelijk extra bedden te organiseren. De verwachting is dat dit in de komende maanden een positief effect heeft op de gemiddelde wachttijd voor kinderen die een opname of langdurig verblijf buiten het gezin nodig hebben.

Ook in 2022 gaan wij met lokale teams, zorgaanbieders, gecertificeerde instellingen en de jeugdhulpregio door met de inzet op de aanpak wachttijden voor jeugdigen met én zonder een kinderschermingsmaatregel. Ons doel is dat eind 2022 de wachttijd voor specialistische jeugdhulp maximaal 3 maanden is (of korter wanneer mogelijk of nodig) en dat we gezamenlijk een duurzame werkwijze hebben ontwikkeld die ervoor zorgt dat dit zo blijft

Samenvatting

In juli 2021 hebben de Inspectie Gezondheidshulp en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) aangekondigd voor een half jaar verscherpt toezicht uit te voeren in de regio Rijnmond. De reden hiervoor was dat in deze regio niet elk kind met een maatregel tijdig passende hulp krijgt. In dit rapport doen de inspecties verslag van hun bevindingen in de regio Rijnmond.

Verbeteringen

In de periode van verscherpt toezicht heeft de regio Rijnmond zich transparant opgesteld door inzicht te geven in de aanpak van de knelpunten en de analyse waarop deze aanpak is gebaseerd. De inspecties hebben in 2021 de aanbeveling gedaan intensiever te gaan sturen op de doorbraakaanpak. Dit heeft de regio, in het samenwerkingsverband Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) gedaan. Naast een stevige (generieke) aanpak van wachtlijsten voor jeugdhulp, heeft de regio zich zichtbaar ingespannen om tijdig passende hulp voor kinderen met een maatregel te realiseren en hier regie op gevoerd. De regio heeft extra financiële middelen vrijgemaakt, ingezet op verhogen van budgetplafonds voor complex hulpaanbod en het opsporen en creëren van extra hulpaanbod.

Zorgpunten

Ondanks de inspanningen die de regio Rijnmond verricht om voor iedere kind met een maatregel tijdig passende hulp te organiseren, is dit nog niet binnen de looptijd van het verscherpt toezicht voor alle kinderen gelukt. Hierbij spelen een structureel tekort aan passend hulpaanbod en knelpunten in het proces van toeleiding naar passende hulp een rol.

Resultaat

De doorbraakaanpak die specifiek is gericht op kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel functioneert en heeft geleid tot een afname van het aantal wachtende kinderen op hulp. De regio heeft de randvoorwaarden, waaronder het beschikbaar stellen van structurele financiële middelen gerealiseerd om op termijn tijdig passende hulp te realiseren voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De regio verwacht dat zij er in de loop van 2022 in zullen slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. Hoewel het zicht van de regio op het totaal aantal wachtende kinderen is verbeterd, hebben de inspecties aanwijzingen dat niet alle kinderen met een maatregel in beeld zijn die te lang wachten op passende hulp.

Conclusie en vervolg

De inspecties concluderen dat (de betrokken partijen in) de jeugdhulpregio Rijnmond in de periode van het verscherpt toezicht tot een gezamenlijke aanpak is gekomen, waarvan zij aannemelijk hebben kunnen maken dat dit op termijn zal leiden tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties vertrouwen erop dat de betrokken partijen, onder regie van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond het ingezette traject voortvarend zullen doorzetten. De inspecties beëindigen daarom het verscherpt toezicht. Vanuit het reguliere toezicht blijven de inspecties in contact met de regio Rijnmond om de voortgang op de norm 'tijdig passende hulp voor alle kinderen met een maatregel' te blijven volgen

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	5
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd.....	5
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel.....	5
1.3 Activiteiten gedurende het verscherpte toezicht.....	6
2 Tijdig passende hulp voor elk kind met een maatregel.....	7
2.1 Verbeteringen.....	7
2.2 Zorgpunten.....	10
2.3 Resultaat.....	12
3 Conclusie en vervolg.....	13

1 Inleiding

In juli 2021 hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) aangekondigd voor een half jaar verscherpt toezicht uit te voeren in de regio Rijnmond, en indringende gesprekken te voeren met de regio en de gemeenten. De reden hiervoor was dat in deze regio niet elk kind met een maatregel tijdig passende hulp krijgt.

In dit rapport doen de inspecties verslag van hun bevindingen uit het verscherpt toezicht in de regio Rijnmond.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.

De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp zouden krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn. (artikel 19 IVRK)

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgden de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de hulp aan kinderen met een jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregel nog niet op orde was. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

In juli 2021 hebben de inspecties gerapporteerd over de resultaten van de doorbraakaanpak in alle jeugdbeschermingsregio's.

Zij constateerden dat Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR) er begin 2021 met de jeugdhulpregio in was geslaagd om samen voorwaarden te creëren om elk kind met een maatregel en hun ouders tijdig van een jeugdbeschermer en tijdig van een gedragen koers te voorzien.

Daarnaast constateerden de inspecties dat de jeugdbeschermingsregio Rijnmond er niet in was geslaagd om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig van passende hulp te voorzien. De inspecties hadden niet voldoende aanwijzingen dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er op korte termijn in zouden slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. Hiertoe heeft de IGJ, mede namens de Inspectie Justitie en Veiligheid, verscherpt toezicht uitgevoerd voor een periode van een half jaar en hierover indringende gesprekken gevoerd met de regio, gemeenten en andere stakeholders. Dit intensieve toezicht en nauw contact met de regio moest eraan bijdragen dat op korte termijn, alsnog elk kind met een beschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgt.

1.3 Activiteiten gedurende het verscherpte toezicht

De IGJ heeft mede namens IJenV maandelijks voortgangsgesprekken gevoerd met de betrokken ambtenaren van de gemeenschappelijke regeling jeugdhulp Rijnmond, om zo te volgen welke acties zijn ingezet en wat daar de resultaten van waren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent de doorbraakaanpak besproken.

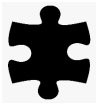
Daarnaast hebben de inspecties verdiepende gesprekken gevoerd over de voortgang en eventuele knelpunten met JBRR, zorgbemiddelingstafels bijgewoond en gesprekken gevoerd met de projectleider van de aanpak wachtlijsten bij hulpaanbieders, procesbegeleider vanuit het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) en hulpaanbieders en andere stakeholders, zoals de gemeentelijke kinderombudsman.

Gedurende het verscherpt toezicht is rondom de bestuurlijke overleggen in het kader van het interbestuurlijk toezicht vanuit de ministeries gezamenlijk overleg en afstemming geweest over en met de regio Rijnmond.

2 Tijdig passende hulp voor elk kind met een maatregel

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.

Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging/recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind/gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

2.1 Verbeteringen

In de periode van verscherpt toezicht heeft de regio Rijnmond zich transparant opgesteld door inzicht te geven in de aanpak van de knelpunten en de analyse waarop deze aanpak is gebaseerd. De inspecties hebben in 2021 de aanbeveling gedaan intensiever te gaan sturen op de doorbraakaanpak. Dit heeft de regio, in het samenwerkingsverband Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) gedaan. Naast een stevige (generieke) aanpak van wachtlijsten voor jeugdhulp, heeft de regio zich zichtbaar ingespannen om tijdig passende hulp voor kinderen met een maatregel te realiseren en hier regie op gevoerd. De regio heeft extra financiële middelen vrijgemaakt, ingezet op verhogen van budgetplafonds voor complex hulpaanbod en het opsporen en creëren van extra hulpaanbod. Hieronder gaan we nader in op de verbeteringen die zijn ingezet, gerelateerd aan de aanbevelingen die de inspecties in 2021 hebben gedaan.

In beeld brengen kinderen met een maatregel die wachten op passende hulp

De regio heeft zich met de gecertificeerde instellingen en hulpaanbieders ingespannen om zicht te krijgen en houden op de kinderen die wachten op passende hulp. Zo heeft JBRR een meting ingebouwd in het registratiesysteem WIJZ, waardoor de GI een overzicht kon aanleveren van het aantal kinderen, hoe lang zij wachten, op welke hulp en bij welke aanbieder. Ook de hulpaanbieders hebben een inventarisatie gedaan van kinderen met een maatregel die bij hen op de wachtlijst stonden. De regio heeft ingezet op het steeds beter in beeld krijgen van de kinderen met een maatregel die wachtten op passende hulp.

In de praktijk bleek deze systematiek nog niet toereikend om alle wachtende kinderen met een maatregel in beeld te brengen om vervolgens te kunnen toeleiden naar passende hulp. Het traject voorafgaand aan het plaatsen van een kind op de wachtlijst werd namelijk niet meegenomen in de inventarisatie. Dit is, naast de periode van planvorming bij de GI, het (soms moeizame) traject vóórdát een kind op de wachtlijst bij een hulpaanbieder komt. De inspecties hebben hierop gewezen en de GRJR heeft zich met de instellingen vervolgens ingespannen om het zicht op de wachtende kinderen met een maatregel verder te verbeteren.

Uit het verscherpt toezicht komt naar voren dat dit zicht – ondanks alle inspanningen van zowel de instellingen als regio - nog niet volledig is. Hier gaan we nader op in onder 2.2.

Aanscherping doorbraakaanpak

De inspecties hebben in 2021 de aanbeveling gedaan de doorbraakaanpak aan te scherpen. De volgende punten verdienen verbetering:

- *Tijdige opschaling naar expertteam (in Rijnmond: zorgbemiddelingstafel) als een kind te lang wacht op passende hulp*
- *Samenwerking hulpaanbieder om tot passend hulpaanbod te komen (in landelijk rapport is de aanbeveling gedaan te gaan werken met samenwerkingscriteria in plaats van uitsluitingscriteria)*
- *Verbeteren slagkracht zorgbemiddelingstafels*

De regio Rijnmond heeft in eerste instantie gekozen om kinderen met een maatregel die wachtten op ambulante hulp, versneld toe te leiden naar deze hulp via een generieke aanpak van de wachtlijsten (zie voor een beschrijving van deze aanpak onder 'kwantitatief en kwalitatief toereikend hulpaanbod'). Deze aanpak was niet specifiek voor kinderen met een maatregel en kinderen met een maatregel werden binnen deze aanpak in eerste instantie niet geprioriteerd. De wachtlijstproblematiek in de regio is echter zó groot, dat de voortgang voor kinderen met een maatregel die wachtten op ambulante hulp in eerste instantie traag was.

Sinds het najaar van 2021 is een versnelling gerealiseerd in de wachtlijstaanpak. Dit leidde tot een sterke afname van het aantal kinderen met een maatregel dat wacht op passende hulp. (Ouders van) kinderen met een maatregel die wachtten op specialistische ambulante hulp (perceel E) zijn met prioriteit gebeld om hun hulpvraag te actualiseren. De opnamecoördinator van de betreffende hulpaanbieder nam contact op met het gezin, vaak samen met de jeugdbeschermer. Vervolgens bekeken zij gezamenlijk welke hulpaanbieder de hulp kan bieden. JBRR ziet in de praktijk terug dat voor de kinderen met een maatregel binnen de wachtlijstaanpak de hulp ook daadwerkelijk start.

De kinderen met een maatregel waarvan de regio in beeld heeft dat ze nu (december 2021) nog wachten, zijn met name kinderen die wachten op hulp op de opdrachten B (opname) en C (verblijf). Voor deze vormen van hulp was de wachtlijstaanpak nog niet ingezet. Vanaf december 2021 heeft de GRJR de Aanpak Wachtlijsten uitgebreid naar deze percelen. Met de hulpaanbieder is besproken welke kinderen op de wachtlijst staan en waarom dit het geval is. Voor deze kinderen zoekt de GRJR naar niet benutte capaciteit in de regio. Daarnaast heeft de GRJR aanbieder gevraagd op korte termijn extra capaciteit te realiseren om de eerste druk van het systeem te halen.

Verder is ingezet op meer slagkracht voor de zorgbemiddelingstafel (ZBT) voor de opdrachten B en C. Contractmanagers sluiten geregeld aan bij de ZBT om te ondersteunen en waar nodig hulpaanbieder aan te spreken op hun (gezamenlijke) verantwoordelijkheid. De regio zet in op meer acceptatiegedrag van de hulpaanbieder en meer bewustwording en delen van verantwoordelijkheid. De regio onderzoekt hoe de ZBT een sterkere doorzettingskracht kan krijgen. Daarnaast start de regio met de ZBT voor perceel E.

Resultaatgestuurde financiering, budgetplafonds, bureaucratische belemmeringen

De inspecties hebben in 2021 de aanbeveling gedaan om de resultaatgestuurde financiering van specialistisch hulpaanbod te heroverwegen en geen budgetplafonds in te stellen voor specialistisch hulpaanbod. De inspecties hebben daarnaast de aanbeveling gedaan bureaucratische belemmeringen weg te nemen bij het realiseren van een jeugdhulpbepaling voor een kind met een maatregel. Specifiek ging het in Rijnmond om de discretionaire routes bij budgetplafonds. Daarnaast kende de route naar hulp veel stappen, met name bij niet ingekochte hulp.

Op de opdrachten B en C geldt tot en met 2021 een discretionaire bevoegdheid van gemeenten. Dit houdt in dat een hulpaanbieder een verzoek bij de betreffende gemeente kan indienen om hulp te leveren boven het budgetplafond. Deze bureaucratische route, waarin gewacht moest worden op toestemming, werd voor kinderen met een maatregel geregeld ingezet. In het Dagelijks Bestuur van de regio is besloten om het budgetplafond in 2021 te verhogen. Dat zorgt ervoor dat deze vertragende route veel minder vaak nodig is en het geeft meer zekerheid aan de hulpaanbieders. In 2022 is het budgetplafond voor de opdrachten B en C opgeheven. Daarmee vervalt ook de discretionaire route. De GRJR daagt hulpaanbieders uit om samen te doen wat nodig is voor kinderen met de meest complexe problematiek. Alles wat nodig is, financieren de gemeenten.

Verder heeft de regio in kaart gebracht hoe de aanvraag van/toeleiding naar jeugdhulp verloopt bij de verschillende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling. Op een dashboard is zichtbaar of de administratieve afhandeling van toewijzingen binnen gemeenten op groen, oranje of rood staat. De regio spreekt gemeenten waarbij het proces niet eenvoudig verloopt hierop aan.

De GRJR neemt de resultaatgestuurde financiering opnieuw in overweging zodra dit mogelijk is, namelijk bij de nieuwe inkoop van jeugdhulp.

Hoewel bureaucratische belemmeringen beleidsmatig zijn weggenomen, spelen deze in de praktijk nog wel een rol bij de toeleiding naar passende hulp (zie 2.2).

Kwantitatief en kwalitatief toereikend aanbod

De inspecties hebben in 2021 de aanbeveling gedaan aan de betrokken partijen in de jeugdhulpregio om tot een gezamenlijke aanpak voor een kwantitatief en kwalitatief toereikend specialistisch hulpaanbod te komen voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. In het landelijk rapport is deze aanbeveling nader gespecificeerd met de aanbevelingen om:

- *In kaart te brengen wat aan specialistische hulp is ingekocht en waar de tekorten zijn*
- *Na te gaan welke vormen van hulp de regio niet zelf kan realiseren en hier de bovenregionale of landelijke samenwerking in te zoeken.*
- *Lange termijn afspraken en financiële rust voor hulpaanbieders. Om maatwerk te creëren voor kinderen met complexe hulpvragen, die nu tussen het aanbod in vallen.*

De inspecties constateerden in 2021 tekorten en wachttijsten voor jeugdhulp met (kleinschalig) verblijf, ambulante hulp (op het gebied van jeugd-GGZ, hulp bij echtscheidingen, interculturele hulp).

Aanpak wachttijden ambulante hulp

De regio Rijnmond is met ondersteuning van het OZJ gestart met het project Aanpak Wachttijden. Dit is een generieke aanpak van de wachttijsten voor ambulante jeugdhulp. Dit project richtte zich in eerste instantie op het terugbrengen van de gemiddelde wachttijd en het aantal wachtenden op ambulante hulp. De regio heeft structureel extra financiële middelen beschikbaar gesteld om het ambulante aanbod te vergroten. Hulpaanbieders konden hierdoor extra medewerkers aannemen. Daarnaast is er een centrale wachtlijst voor alle kinderen/ gezinnen die wachten op ambulante hulp, op basis waarvan hulpaanbieders in een gezamenlijke triage bekijken welke hulpbieder de noodzakelijke hulp kan bieden. Bij de ambulante hulpaanbieders zijn hiertoe extra opnamecoördinatoren aangesteld (0,5 fte per instelling). De wachtlijstaanpak heeft ertoe geleid dat de algehele wachttijd voor ambulante specialistische hulp is teruggelopen van 29 tot 13 weken eind 2021.

Andere verbeteringen in de toeleiding naar ambulante hulpaanbod zijn dat:

- er inzicht is in de hiaten in het specialistisch zorglandschap. Waar mogelijk is direct gestart met het vergroten van capaciteit op deze onderdelen, zo is bijvoorbeeld voor hulp bij complexe scheidingen scholing gestart voor extra medewerkers.
- naast de spoedpoli van de Parnassiagroep ook andere GGZ-aanbieders spoedpoli's hebben geopend. Zij vormen samen een netwerk voor maatwerkoplossingen.
- na eerdere opnamestops alle ambulante specialistische jeugdhulpaanbieders in oktober 2021 de deuren weer heeft geopend voor nieuwe cliënten.

Aanpak beschikbaarheid residentiële hulp

Wat betreft residentieel aanbod komt er in Rijnmond meer zicht op welk aanbod ontbreekt. Binnen de regio is draagvlak om het juiste aanbod te financieren, onder andere door het aanbod uit te breiden en door maatwerk te realiseren voor kinderen met de meest complexe problematiek. Zo is in oktober 2021 bijvoorbeeld een nieuwe groep geopend voor kinderen die 1-op-1 begeleiding nodig hebben gedurende een langere periode.

Verder hebben hulpaanbieders een inventarisatie gemaakt van kinderen die op de wachtlijst staan en van het tekort aan hulpaanbod. Zij kregen vervolgens de mogelijkheid van de regio /GRJR om plannen in te dienen voor het creëren van nieuw aanbod of om bestaand aanbod uit te breiden. Ook heeft de regio zich ingespannen om extra hulpaanbod op te sporen.

Op de percelen opname en behandeling is er niet alleen een gebrek aan capaciteit, maar zijn er ook kinderen van wie de problematiek zo complex is dat er geen passend aanbod is. De regio is bezig met het maken van een analyse van ontbrekend hulpaanbod. Tegelijkertijd zet de regio in op het organiseren van passende hulp door met een combinatie van verschillende aanbieders een passend aanbod te creëren voor een kind. Voor de lange termijn maakt de regio afspraken met hulpaanbieders over het creëren van aanbod en het leveren van maatwerk. Deze afspraken worden vastgelegd bij de inkoop van hulp bij de nieuwe aanbesteding vanaf 2023.

Hoewel positieve ontwikkelingen in gang zijn gezet, blijft het hulpaanbod voor de korte termijn nog ontoereikend. We lichten dit nader toe in 2.2.

Verbetering samenwerking hulpaanbieders

De regio heeft geïnvesteerd in het betrekken van de hulpaanbieders bij het terugdringen van de wachtlijsten en realiseren van voldoende aanbod van passende hulp. De hulpaanbieders hebben, zoals hierboven beschreven, hun wachtlijsten voor ambulante hulp met elkaar gedeeld en afgesproken dat zij een uniforme intake verzorgen, waardoor aanbieders hun triage kunnen baseren op soortgelijke informatie. Hierbij is prioritering aangebracht in de kinderen die wachten, waarbij kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel de hoogste prioriteit hebben gekregen. Een andere geprioriteerde groep zijn jeugdigen die de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt of binnenkort bereiken. Per 1 februari 2022 is gestart met gezamenlijke wachtlijstbemiddeling door de zorgaanbieders en gemeenten. Dit is ondergebracht bij team Zorgbemiddeling.

De jeugdhulpaanbieders komen geregeld bij elkaar in de zogenaamde zorglandschapstafels, waar ze afspraken maken om de samenwerking te verbeteren door elkaar meer te ondersteunen en meer op te zoeken.

2.2 Zorgpunten

Ondank de inspanningen die de regio Rijnmond verricht om voor ieder kind met een maatregel tijdig passende hulp te organiseren, is dit nog niet binnen de looptijd van het verscherpt toezicht voor alle kinderen gelukt. Hierbij spelen verschillende oorzaken een rol.

In beeld brengen en houden van kinderen met een maatregel die wachten op passende hulp

Zoals benoemd onder 2.1 hebben de inspecties aanwijzingen dat het zicht op de wachtende kinderen met een maatregel – ondanks alle inspanningen van zowel de instellingen als regio daartoe - nog niet volledig is. De werkdruk bij de gecertificeerde instellingen leidt er waarschijnlijk toe dat de registratie niet volledig zal zijn. Daarnaast hebben jeugdbeschermers nog altijd last van de structurele tekorten aan jeugdhulp (o.a. als gevolg van arbeidsmarkttekorten) ook voor vormen van ambulante hulp (zoals hulp bij complexe echtscheidingen, behandeling). Voor jeugdbeschermers is het nog altijd een enorme klus om de hulp gerealiseerd te krijgen, vooral als deze acuut nodig is. De crisisopvang slibt op dit moment bijvoorbeeld dicht. Dit is slechts deels terug te zien in de cijfers.

Daarnaast zijn er kinderen met een maatregel die nog wachten op een residentiële plek. Het totale aantal kinderen met een maatregel dat in december 2021 wachtte was rond de 100. Dit waren zowel kinderen die wachtten op residentieel als op ambulante hulp.

De inspecties hebben gedurende het verscherpt toezicht benoemd dat het prioriteit verdient om een nog effectievere opschaling via de zorgbemiddelingstafels te regelen voor kinderen die (acuut) hulp nodig hebben en/of te lang wachten, bóven het getalsmatig inventariseren. In andere jeugdbeschermingsregio's is te zien dat waar de opschaling er effectief toe leidt dat een kind/gezin hulp krijgt, ook meer zicht komt op (de aard en omvang van) wachtende kinderen.

Structureel tekort aanbod

Er is een structureel tekort aan behandelgroepen in de regio. Door de arbeidsmarktproblematiek is dit een moeilijk oplosbaar probleem, onder andere voor de specialistische (GGZ) hulp. Het ingekochte aanbod is op papier dekkend, maar in de praktijk zijn er tekorten aan hulp.

Bij de zorgbemiddelingstafel voor perceel B en C zijn er ongeveer 50 kinderen bekend, die steeds maar terugkomen op de zorgbemiddelingstafel waar residentiële behandelplekken voor nodig zijn. Veel van deze kinderen hebben al een vorm van hulp, maar deze is niet meer passend. Zij staan niet op een wachtlijst bij een hulpaanbieder, omdat niet duidelijk is welke hulpaanbieder de hulp gaat bieden. Dit komt omdat hulpaanbieders geen passend aanbod hebben en het vooralsnog niet lukt om al dan niet gezamenlijk een maatwerkeraanbod te ontwikkelen.

De wachttijden voor ambulante hulp zijn korter, maar het aantal kinderen op de wachtlijst voor ambulante hulp daalt langzaam. Na het creëren van extra aanbod is het aantal aanmeldingen gestegen als gevolg van het heropenen van de deuren bij sommige aanbieders, het winterseizoen en de laatste coronamaatregelen.

De inspecties hebben zorgen over het voornemen van gemeenten binnen de GRJR om specialistische jeugdhulp meer lokaal te gaan inkopen vanaf 2023. In andere jeugdbeschermingsregio's zien de inspecties dat dit negatieve gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van (hoog)specialistische hulp die voor een beperkt aantal kinderen nodig is. Verder voorzien de inspecties dat dit leidt tot vertraging bij de toeleiding van een kind met een jeugdbeschermingsmaatregel naar de noodzakelijk specialistische jeugdhulp, indien de (administratieve) processen per gemeenten gaan verschillen.

Inhoudelijke bemoeienis gemeenten jeugdhulpbepaling GI / administratieve processen / financiën

Zoals hierboven beschreven heeft de GRJR bureaucratische belemmeringen zoveel als mogelijk weggenomen, bijvoorbeeld door financiële belemmeringen weg te nemen bij het creëren van maatwerk voor kinderen met de meest complexe problematiek.

De inspecties hebben gezien dat in de praktijk nog drempels zijn bij de toeleiding naar hulp. Bijvoorbeeld in situaties waarbij naast een hoofdaannemer ook één of meer onderaannemers worden ingezet.

Vertegenwoordigers vanuit de hulpaanbieder die deelnemen aan de zorgbemiddelingstafel kunnen ter plaatse geen akkoord geven voor een hoofd-onderaannemer constructie, indien er geen sprake is van een vast onderaannemerscontract tussen partijen. Zij zijn hiervoor dan afhankelijk van hun accountmanagers intern binnen de organisatie. Bij de constructie met een onderaannemer moet dan eerst een gecontracteerde aanbieder akkoord geven om hoofdaannemer te zijn. Hier gaat veelal een paar weken tijd overheen. Onderaannemers starten vervolgens pas met de hulp als de financiering geregeld is. Achteraf de financiering rond maken en plaatsing alvast effectueren gebeurt niet.

In de praktijk leiden financiële tekorten ertoe dat een aantal gemeenten in de regio Rijnmond zich inhoudelijk bemoeit met de jeugdhulpbepaling van een gecertificeerde instelling. De financiering lukt uiteindelijk vaak wel, maar het kost tijd om te komen tot een aanbod.

2.3 Resultaat

De doorbraakaanpak die specifiek is gericht op kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel functioneert en heeft geleid tot een afname van het aantal wachtende kinderen op hulp. De regio heeft in beeld dat een groep kinderen wacht op residentiële hulp. Het aantal kinderen dat wacht op opname en verblijf is lang stabiel geweest en vanaf eind 2021 is een flinke versnelling gerealiseerd door de wachtlijstaanpak uit te breiden naar perceel B en C. De regio heeft de randvoorwaarden, waaronder het beschikbaar stellen van structurele financiële middelen gerealiseerd om op termijn tijdig passende hulp te realiseren voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De regio verwacht dat zij er in de loop van 2022 in zullen slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.

Hoewel het zicht van de regio op het totaal aantal wachtende kinderen is verbeterd, hebben de inspecties aanwijzingen dat niet alle kinderen met een maatregel in beeld zijn die te lang wachten op passende hulp.

3 Conclusie en vervolg

De inspecties concluderen dat (de betrokken partijen in) de jeugdhulpregio Rijnmond in de periode van het verscherpt toezicht tot een gezamenlijke aanpak is gekomen, waarvan zij aannemelijk hebben kunnen maken dat dit op termijn zal leiden tot een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel.

De inspecties vertrouwen erop dat de betrokken partijen, onder regie van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond het ingezette traject voortvarend zullen doorzetten. De inspecties beëindigen daarom het verscherpt toezicht.

Vanuit het reguliere toezicht blijven de inspecties in contact met de regio Rijnmond om de voortgang op de norm 'tijdig passende hulp voor alle kinderen met een maatregel' te blijven volgen.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl